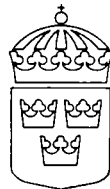

Regeringens skrivelse

1992/93: 156

med redogörelse för tillämpningen av lagen
(1991:572) om särskild utlänningskontroll

Skr.
1992/93: 156

Regeringen överlämnar till riksdagen enligt bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 10 december 1992 en redogörelse för tillämpningen av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll under tiden den 1 juli 1991–den 30 juni 1992.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Birgit Friggebo

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 10 december 1992

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Odell, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Friggebo

Skrivelse med redogörelse för tillämpningen av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Särskilda bestämmelser med syfte att bekämpa terrorism infördes i svensk lagstiftning genom lagen (1973:162) om särskilda åtgärder till förebyggande av vissa våldsdåd med internationell bakgrund. Reglernas syfte var att göra det möjligt att hindra presumtiva terrorister från att komma in i eller stanna kvar i vårt land och att skapa utrymme för kontroll i de fall då de av asylrättsliga skäl ändå måste beredas en fristad i landet.

Bestämmelserna har ändrats vid flera tillfällen. Sedan den 1 juli 1991 återfinns de i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

Vid den nya lagens tillkomst konstaterades att särskilda bestämmelser alltså behövs som ger utrymme för att ur landet avlägsna sådana utlänningslag som bedöms som farliga med hänsyn till risken för terrorhandlingar (prop. 1990/91:118 s. 30)

Enligt lagen skall en utlänningslag kunna utvisas om det behövs av hänsyn till rikets säkerhet, eller om det med hänsyn till vad som är känt om hans tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han kommer att begå eller medverka till en brottslig gärning som innefattar våld, hot eller tvång för politiska syften. Bestämmelserna i utlänningslagen (1989:529) om avvisning och utvisning skall dock tillämpas i första hand.

Tidigare har det varit ett krav att utlänningslag skall tillhöra en viss organisation. Detta avskaffades i den nya lagen. En annan skillnad är att bestämmelsen om utvisning kan tillämpas även vid brottslig gärning i en främmande stat. Detta gäller dock inte gärning som har övervägande karaktär av politiskt brott. Möjlighet att föreskriva om s.k. kommunarrest samt om byte av bostad och arbete har avskaffats. Bestämmelser om skyldighet för en utlänningslag att på vissa tider anmäla sig hos en polismyndighet, s.k. anmälningsplikt, finns kvar. Förutsättningarna för att tillgripa tvångsåtgärder i spanings syfte, t.ex. husrannsakan och hemlig teleavlyssning har skärpts. Ett beslut om anmälningsplikt eller ett förordnande om befogenhet att tillämpa tvångsmedels-

bestämmelserna är giltigt i högst tre år. Efter giltighetstidens utgång skall frågan prövas av allmän domstol.

Terroristbestämmelserna och reglerna om särskilda tvångsåtgärder fick vid sin tillkomst en begränsad giltighetstid vilket innebar en kontrollmöjlighet över regeringens och myndigheternas handlande. När terroristbestämmelserna permanentades år 1975 bestämdes att regeringen varje år skulle lämna en skrivelse till riksdagen med redovisning av terroristbestämmelsernas tillämpning (prop. 1975/76:18 s. 161). En motsvarande redovisningsskyldighet infördes år 1982 såvitt avsåg bestämmelserna om särskilda tvångsåtgärder. I samband med införandet av lagen om särskild utlänningskontroll ansågs att den parlamentariska kontrollen av hur regeringen tillämpar terroristbestämmelserna och reglerna om tvångsåtgärder även i fortsättningen bör ske genom att regeringen årligen lämnar en skrivelse härom till riksdagen (prop. 1990/91:118 s. 72, bet. JuU 29, s. 32). Den senaste redovisningen gjordes i regeringens skrivelse 1991/92:79.

En redogörelse för tillämpningen av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll under tiden den 1 juli 1991–den 30 juni 1992 har utarbetats inom kulturdepartementet. Redogörelsen bör fogas till regeringsprotokollet som *bilaga*.

Jag hemställer att regeringen till riksdagen överlämnar den inom kulturdepartementet upprättade redogörelsen för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll under tiden den 1 juli 1991–den 30 juni 1992.

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

Redogörelse för tillämpningen av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Skr. 1992/93: 156
Bilaga

Rikspolisstyrelsen har i skrivelse till regeringen den 10 november 1992 redogjort för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll under tiden den 1 juli 1991–den 30 juni 1992. Av skrivelsen framgår bl.a. följande.

Lagen har tillämpats vid tre tillfällen under perioden och har inskränkt sig till beslut om tagande i förvar. Den slutgiltiga handläggningen av ärendena har genomförts med stöd av utlänningslagen (1989:529) eftersom förutsättningar förelagat för avvísning respektive utvisning med stöd av den lagen.

Rikspolisstyrelsen har beslutat att en medborgare i Irak skall tas i förvar enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Regeringen har därefter fastställt Statens Invandrarverks beslut om utvisning enligt utlänningslagen. Beslutet har inte kunnat verkställas.

En statslös palestiniere har efter Rikspolisstyrelsens beslut om förvar avvísats av regeringen enligt utlänningslagens bestämmelser.

Slutligen har en iransk medborgare tagits i förvar enligt lagen om särskild utlänningskontroll men därefter avvísats enligt utlänningslagen.

Under år 1984 beslutade regeringen med stöd av 47 § utlänningslagen (1980:376) att nio turkiska medborgare, medlemmar av Kurdistans arbetarparti (PKK), skulle utvisas ur landet. Besluten kunde inte verkställas eftersom verkställighetshinder ansågs föreligga. Genom beslut den 31 augusti 1989 upphävdes utvisningarna beträffande två av utlänningarna och den 11 oktober 1990 ändrades föreskrifterna för sex av dem. Genom beslut den 5 september 1991 upphävde regeringen utvisningarna för de kvarvarande.

Utrikesdepartementet har i en skrivelse den 10 november 1992 redogjort för den internationella terrorismens utveckling från halvårsskiftet 1991 till halvårsskiftet 1992. Av skrivelsen framgår bl.a. följande.

Antalet internationella terroristdåd har fortsatt att minska under perioden. Flest incidenter har Latinamerika svarat för, följt av Västeuropa. De attentat som genomförts har inte varit särskilt omfattande med undantag för bombattentatet mot Israels ambassad i Buenos Aires i mars 1992 då ett flertal personer dödades och närmare 150 skadades. Flera personer av arabiskt ursprung greps som misstänkta för brotten.

Under perioden har inte Sverige eller svenska intressen utomlands varit förstahandsmål för terroristattacker. Det förekommer att vissa personer som kommit hit av politiska skäl fortsätter sin kamp mot regimerna i sina hemländer. Sålunda har den turkiska ambassaden, resebyrån och flygbolaget utsatts för upprepade attacker, de allvarligaste i juli 1991 och i mars 1992. Den iranska ambassaden utsattes för mordbrand och skadegörelse i en attack i början av april 1992, varvid ambassadpersonal var i livsfara.

Terroristorganisationen Sendero Luminoso har i Peru fortsatt sin verksamhet samtidigt som de peruanska myndigheterna intensifierat kampen mot organisationen, särskilt sedan halvårsskiftet 1992 i och med att organisationens ledare och andra representanter gripits och lagförts.

I Mellersta Östern har hotet från terroristgrupper inte varit så omfattande och skälen härtill torde vara dels den förhöjda beredskap och det internationella samarbete som följde i Gulfkrigets spår, dels de pågående fredssamtalen om Mellersta Östern. Beroende på vad utgången av dessa samtal blir kan detta medföra reaktioner i form av terroristaktioner från olika intressegrupper. Vissa länder i området fortsätter att stödja terrorism och att förfölja oppositionella landsmän bosatta i utlandet. De flesta västerlänningar som har hållits som gisslan i Mellersta Östern släpptes under andra halvåret 1991.

Från amerikansk och brittisk sida har begärts att Libyen utlämnar två namngivna libyer för lagföring i anledning av Lockerbiekatastrofen. Libyen har vägrat detta. FN:s säkerhetsråd beslöt i januari 1992 om sanktioner mot Libyen. Frankrike har anklagat Libyen för att ligga bakom förintelsen av det franska flygbolaget UTA:s flygplan som störtade över Tchad våren 1989.

Terrorism från den extrema vänstern har inte inneburit några problem under perioden. Många av de i Västeuropa verksamma terroristgruppernas ledare sitter i fängelse. Röda arméfraktionen i Tyskland, 17 novembergruppen i Grekland, ETA och GRAPO i Spanien har varit aktiva. Farhågorna för terroristdåd i samband med de olympiska spelen i Barcelona och världsutställningen i Sevilla besannades dock inte. Kurdiska PKK och den provisoriska irländska republikanska armén, PIRA, har fortsatt sina attacker mot turkiska resp. brittiska mål, inte bara i hemländerna.

De radikala gruppernas verksamhet synes ideologiskt inte ha påverkats av kommunismens fall i öststaterna. Dessa länders nya regimer stöder inte terroristgrupper. Brottsligheten i det forna Östeuropa har ökat kraftigt men de politiska, religiösa och etniska konflikterna har i stort sett inte drabbat utomstående.

Den extrema högern utgör ett växande hot med sina ofta våldsamma reaktioner mot flyktingar. Politiskt organiserade våldsdåd mot flyktingförläggningar har ägt rum t.ex. i Tyskland. Även i Sverige har förekommit flyktingfientliga attacker. Politiskt har emellertid den extrema högern ingen tyngd i Sverige.

